

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 13.05.1988, sp. zn. 3 Tz 7/88, ECLI:CZ:NS:1988:3.TZ.7.1988.1

Číslo: 52/1989

Právní věta: Nárok organizace - plátce daně ze mzdy - na úhradu nesražené daně ze mzdy proti pracovníkovi - pachateli trestného činu zkrácení daně podle § 148 tr. zák. není nárokem na náhradu škody způsobené trestným činem zkrácení daně. Uplatní-li organizace v trestním řízení takový nárok a přes poučení soudu na něm setrvá, rozhodne soud usnesením podle § 44 odst. 3, § 206 odst. 4 tr. ř. per. anal., že organizace nemůže uplatňovat tento nárok v adhezním řízení; tato organizace však má v trestním řízení postavení a práva poškozeného uvedená v § 43 odst. 1 tr. ř.

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 13.05.1988

Spisová značka: 3 Tz 7/88

Číslo rozhodnutí: 52

Číslo sešitu: 7-8

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Adhezní řízení, Náhrada škody

Předpisy: 140/1961 Sb. § 148 141/1961 Sb. § 43 odst. 1
§ 206 odst. 4
§ 44 odst. 3

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 52

Nárok organizace - plátce daně ze mzdy - na úhradu nesražené daně ze mzdy proti pracovníkovi - pachateli trestného činu zkrácení daně podle § 148 tr. zák. není nárokem na náhradu škody způsobené trestným činem zkrácení daně. Uplatní-li organizace v trestním řízení takový nárok a přes poučení soudu na něm setrvá, rozhodne soud usnesením podle § 44 odst. 3, § 206 odst. 4 tr. ř. per. anal., že organizace nemůže uplatňovat tento nárok v adhezním řízení; tato organizace však má v trestním řízení postavení a práva poškozeného uvedená v § 43 odst. 1 tr. ř.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 13. 5. 1988 sp. zn. [3 Tz 7/88](#).)

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČSR Nejvyšší soud ČSR zrušil rozsudek okresního soudu v Sokolově z 22. 10. 1987 sp. zn. 5 T 173/87 ve výroku o trestu a ve výroku o náhradě škody. Okresnímu soudu přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Pravomocným rozsudkem okresního soudu v Sokolově z 22. října 1987 sp. zn. 5 T 173/87 byl obviněný ing. J. S. uznán vinným trestným činem zkrácení daně podle § 148 odst. 1 tr. zák. a odsouzen podle § 148 odst. 1 tr. zák. k trestu odnětí svobody na osm měsíců. Podle § 58 odst. 1 písm. a) tr. zák. byl výkon tohoto trestu podmíněně odložen a podle § 59 odst. 1 tr. zák. byla stanovena zkušební doba na dvě léta. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byla obviněnému uložena povinnost zaplatit poškozené organizaci Prago-Union, ústav pro rozvoj a racionalizaci, Praha, na náhradu škody částku 57,- Kčs.

Podle zjištění okresního soudu obviněný ing. J. S. spáchal trestný čin zkrácení daně podle § 148 odst. 1 tr. zák. tak, že v Chodově, okr. Sokolov, od počátku roku 1978 do konce roku 1986 neuváděl pravdivé údaje v prohlášení k dani ze mzdy, ve kterém jako vyživované osoby uváděl své nezletilé děti přesto, že věděl, že na tyto děti je poskytována úleva na dani za mzdy jeho manželce PhMr. E. S. u jejího zaměstnavatele OÚNZ Karlovy Vary na základě jejich vzájemného a souhlasného prohlášení o výměně slev na dani učiněného před orgánem Okresní finanční správy Karlovy Vary v roce 1975; obviněný tím získal neoprávněný prospěch ve výši daňového úniku způsobenou zařazením do nesprávné, pro něho výhodnější daňové skupiny, přičemž celková částka za uvedené období činila 26 196,- Kčs ke škodě organizace Prago-Union, ústavu pro rozvoj a racionalizaci, Praha.

Generální prokurátor ČSR podal proti tomuto rozsudku ve lhůtě šesti měsíců uvedené v ustanovení § 272 tr. ř. v neprospěch obviněného stížnost pro porušení zákona. Namítl, že trest uložený obviněnému v napadeném rozsudku je ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost a uložený druh trestu je ve zřejmém rozporu s účelem trestu (§ 266 odst. 2 tr. ř.).

Nejvyšší soud ČSR Přezkoumal podle § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo a shledal, že zákon byl porušen.

K výroku o náhradě škody v napadeném rozsudku Nejvyšší soud ČSR uvedl :

Okresní soud se však dopustil pochybení i ve výroku o náhradě škody v tom směru, že nárok plátce daně ze mzdy na úhradu nestržené daně ze mzdy považoval za nárok na náhradu škody způsobené trestným činem. Pokud jde o daň ze mzdy, nárok organizace (plátce této daně) na dodatečnou srážku daně ze mzdy z výdělku pracovníka, pachatele trestného činu zkrácení daně podle § 148 tr. zák., není nárokem na náhradu škody, který by organizace mohla uplatnit v adhézním řízení. To vyplývá ze skutečnosti, že nárok na zaplacení daně československému státu vzniká již tím, že určitý příjem podléhá podle daňových předpisů zdanění, a nevzniká tedy z jednání, které má znaky trestného činu (srov. též č. 29/1982 sb. rozh. tr.).

Jestliže organizace plátce daně neprovede srážku daně ze mzdy buď vůbec, nebo ji neprovede řádně, předepíše okresní finanční správa příslušná podle sídla plátcovy pokladny daň v platebním výměru úhrnnou částku plátcovi bez ohledu na to, zda plátce nesprávnou srážku zavinil, či nikoli. Organizace je potom povinna uhradit stanovenou částku okresní finanční správě (§ 14 odst. 2 zák. č. 76/1952 Sb. o dani ze mzdy ve znění pozdějších předpisů, § 12 odst. 1, 2 vyhlášky č. 161/1976 Sb., kterou se provádí zákon o dani ze mzdy, ve znění pozdějších předpisů).

Podle § 16 věta druhá citovaného zákona v případě, že poplatník zavinil nesprávnou srážku daně, může plátce daň dodatečně srazit do tří let od výplaty ze mzdy. Jde tu tedy o nárok vyplývající z ustanovení § 16 zák. č. 76/1952 Sb. ve znění pozdějších předpisů, podle kterého je organizace (plátce daně ze mzdy) oprávněna přímo ze zákona dodatečně srazit poplatníkovi (pracovníkovi) z jeho výdělku daň ze mzdy, kterou jeho zaviněním nesrazila.

Ustanovení § 16 citovaného zákona umožňuje plátcům daně ze mzdy dosáhnout úhrady nesražené daně ze mzdy od poplatníka (pracovníka) bez zvláštního rozhodnutí (např. na základě rozhodnutí o náhradě škody v adhézním řízení), a to bez ohledu na to, byla-li nesprávná srážka zaviněna poplatníkem, či nikoli (srov. § 16 věta první zák. č. 76/1952 Sb., o dani ze mzdy ve znění pozdějších předpisů).

Organizace však může postupovat tímto způsobem v obou případech jen tehdy, jestliže v době dodatečné srážky daně ze mzdy je poplatník (v daném případě pachatel trestného činu zkrácení daně podle § 148 tr. zák.) jejím pracovníkem. Jestliže je již pracovníkem jiné organizace a neuhradí dobrovolně nesraženou daň, může původní organizace (plátce daně ze mzdy) vymáhat úhradu nesražené daně soudně. Nejde tu však, jak již bylo uvedeno, o nárok na náhradu škody způsobené trestným činem zkrácení daně podle § 148 tr. zák., ale o nárok, který vychází z ustanovení § 16 zák. č. 76/1952 Sb., o dani ze mzdy ve znění pozdějších předpisů.

Uplatní-li organizace v trestním (adhézním) řízení takový nárok a i přes poučení na něm trvá, rozhodne soud usnesením podle § 44 odst. 3, § 206 odst. 4 tr. ř. per analogiam, že organizace nemůže uplatňovat tento nárok v adhézním řízení; tato organizace však má v trestním řízení postavení a práva poškozeného uvedené v § 43 odst. 1 tr. ř.